

BỘ GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO

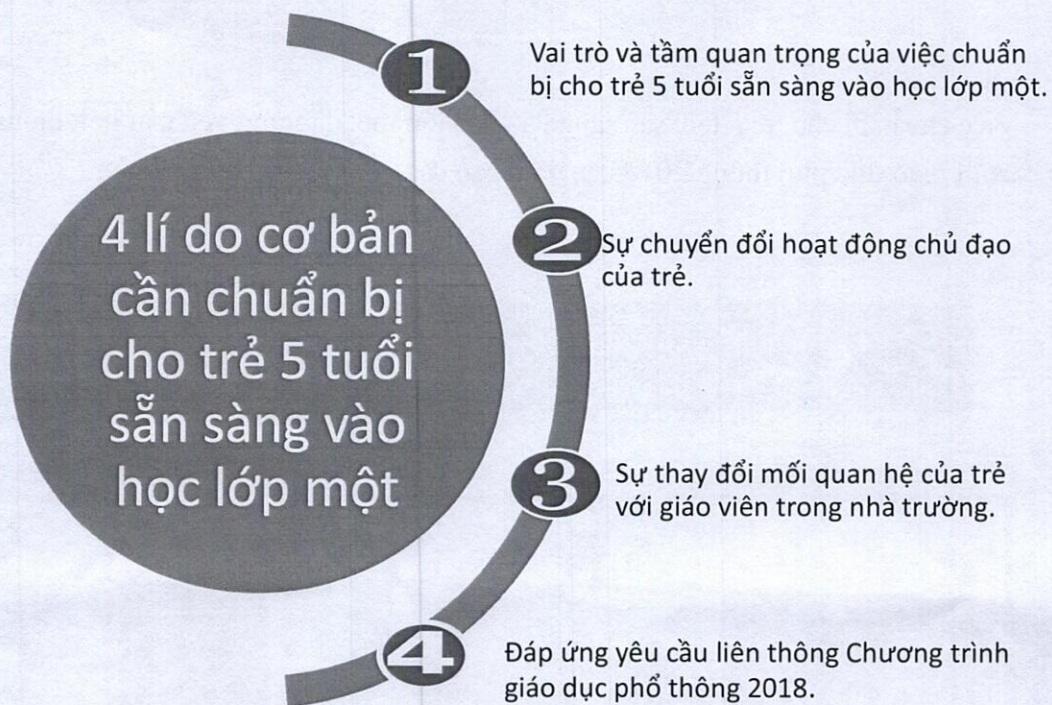
TÀI LIỆU TẬP HUẤN
HƯỚNG DẪN CHUẨN BỊ CHO TRẺ 5 TUỔI
SẴN SÀNG VÀO HỌC LỚP MỘT
ĐÁP ỨNG YÊU CẦU LIÊN THÔNG
CHƯƠNG TRÌNH GIÁO DỤC PHỔ THÔNG 2018

Hà Nội, tháng 7 năm 2023

MỤC LỤC

	<i>Trang</i>
I - Lí do cần chuẩn bị cho trẻ 5 tuổi sẵn sàng vào học lớp một	3
II – Yêu cầu cơ bản chuẩn bị cho trẻ 5 tuổi sẵn sàng vào học lớp một đáp ứng yêu cầu liên thông Chương trình giáo dục phổ thông 2018	4
III – Nội dung chuẩn bị cho trẻ 5 tuổi sẵn sàng vào học lớp một	8
IV – Tổ chức thực hiện chuẩn bị cho trẻ 5 tuổi sẵn sàng vào học lớp một	11
Xây dựng môi trường giáo dục chuẩn bị cho trẻ 5 tuổi sẵn sàng vào học lớp một	11
Phương pháp, hình thức chuẩn bị cho trẻ 5 tuổi sẵn sàng vào học lớp một	14
V – Các lực lượng tham gia vào việc chuẩn bị cho trẻ 5 tuổi sẵn sàng vào học lớp một	15

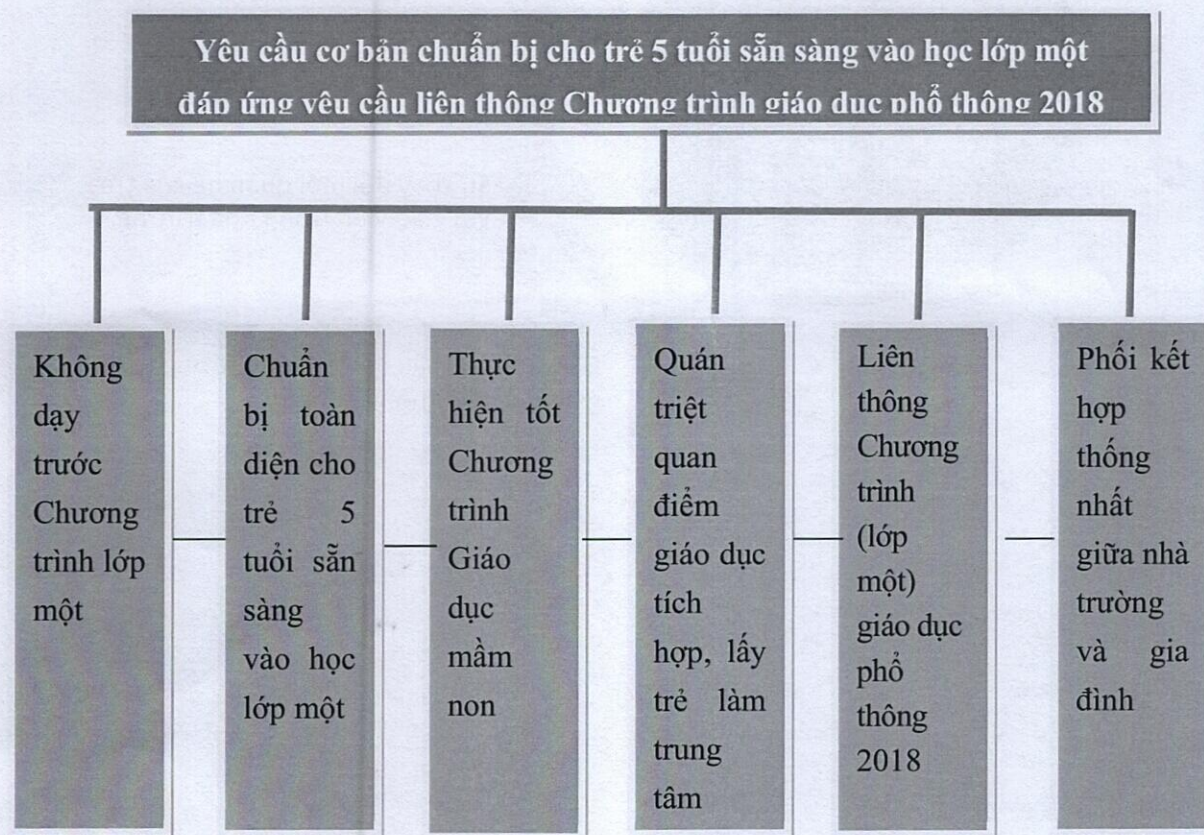
I - LÍ DO CẦN CHUẨN BỊ CHO TRẺ 5 TUỔI SẴN SÀNG VÀO HỌC LỚP MỘT

Sơ đồ 1. Lí do cơ bản cần chuẩn bị cho trẻ 5 tuổi sẵn sàng vào học lớp một

II – YÊU CẦU CƠ BẢN CHUẨN BỊ CHO TRẺ 5 TUỔI SẴN SÀNG VÀO HỌC LỚP MỘT ĐÁP ỨNG YÊU CẦU LIÊN THÔNG CHƯƠNG TRÌNH GIÁO DỤC PHỔ THÔNG 2018

Việc chuẩn bị cho trẻ 5 tuổi sẵn sàng vào học lớp một đáp ứng yêu cầu liên thông Chương trình giáo dục phổ thông 2018 cần đảm bảo các yêu cầu cơ bản sau đây:

Sơ đồ 2. Yêu cầu cơ bản chuẩn bị cho trẻ 5 tuổi sẵn sàng vào học lớp một đáp ứng yêu cầu liên thông Chương trình giáo dục phổ thông 2018

1. Không dạy trước chương trình lớp một

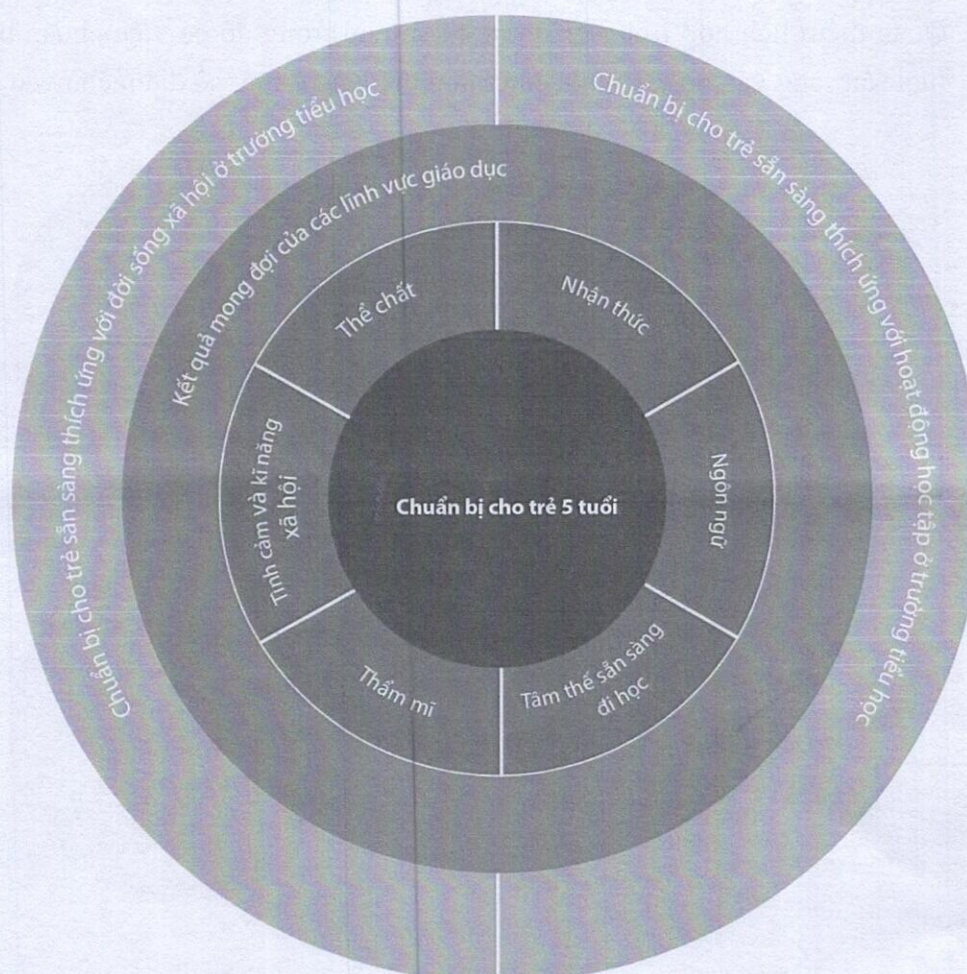
Việc dạy trước chương trình lớp một đồng nghĩa với việc bắt ép trẻ học trước chương trình, trẻ dễ bị mất đi hứng thú học tập và không được chuẩn bị đầy đủ về nhiều mặt cần

thiết khác cho việc học tập ở trường phổ thông vì ở độ tuổi này, chơi vẫn là hoạt động chủ đạo - hoạt động phù hợp với nhu cầu, hứng thú và sự phát triển của trẻ.

Bên cạnh đó, khi học trước chương trình lớp một, trẻ dễ chủ quan, không tập trung chú ý và chểnh mảng khi vào học lớp một, tạo những thói quen xấu trong hoạt động trí tuệ, ảnh hưởng không tốt cho việc học tập và có hại cho sự phát triển nhân cách của trẻ.

2. Chuẩn bị toàn diện cho trẻ 5 tuổi sẵn sàng vào học lớp một

Sự chuẩn bị này được thể hiện ở sơ đồ dưới đây:

Sơ đồ 3. Chuẩn bị toàn diện cho trẻ 5 tuổi sẵn sàng vào học lớp một

3. Chuẩn bị cho trẻ 5 tuổi sẵn sàng vào học lớp một thông qua thực hiện Chương trình Giáo dục mầm non

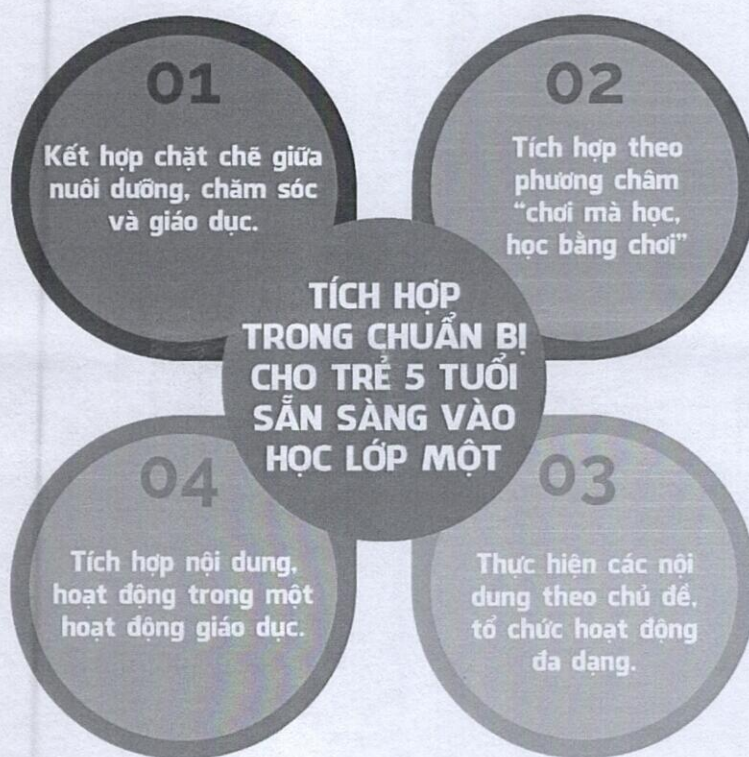
- Để tạo điều kiện cho sự phát triển toàn diện của trẻ, giáo viên cần cung cấp cơ hội cho trẻ hình thành, phát triển năng lực (bao gồm kiến thức, kỹ năng và thái độ) trên các lĩnh vực giáo dục trong khuôn khổ Chương trình Giáo dục mầm non hiện hành.

- Chương trình Giáo dục mầm non hiện hành được xây dựng đảm bảo tính liên thông Chương trình giáo dục phổ thông. Do đó, chuẩn bị cho trẻ 5 tuổi sẵn sàng vào học lớp một thông qua thực hiện tốt Chương trình Giáo dục mầm non sẽ đáp ứng được yêu cầu liên thông Chương trình giáo dục phổ thông 2018.

4. Quán triệt quan điểm giáo dục tích hợp, lấy trẻ làm trung tâm trong chuẩn bị cho trẻ 5 tuổi sẵn sàng vào học lớp một là như thế nào?

4.1. Quan điểm giáo dục tích hợp trong chuẩn bị cho trẻ 5 tuổi sẵn sàng vào học lớp một

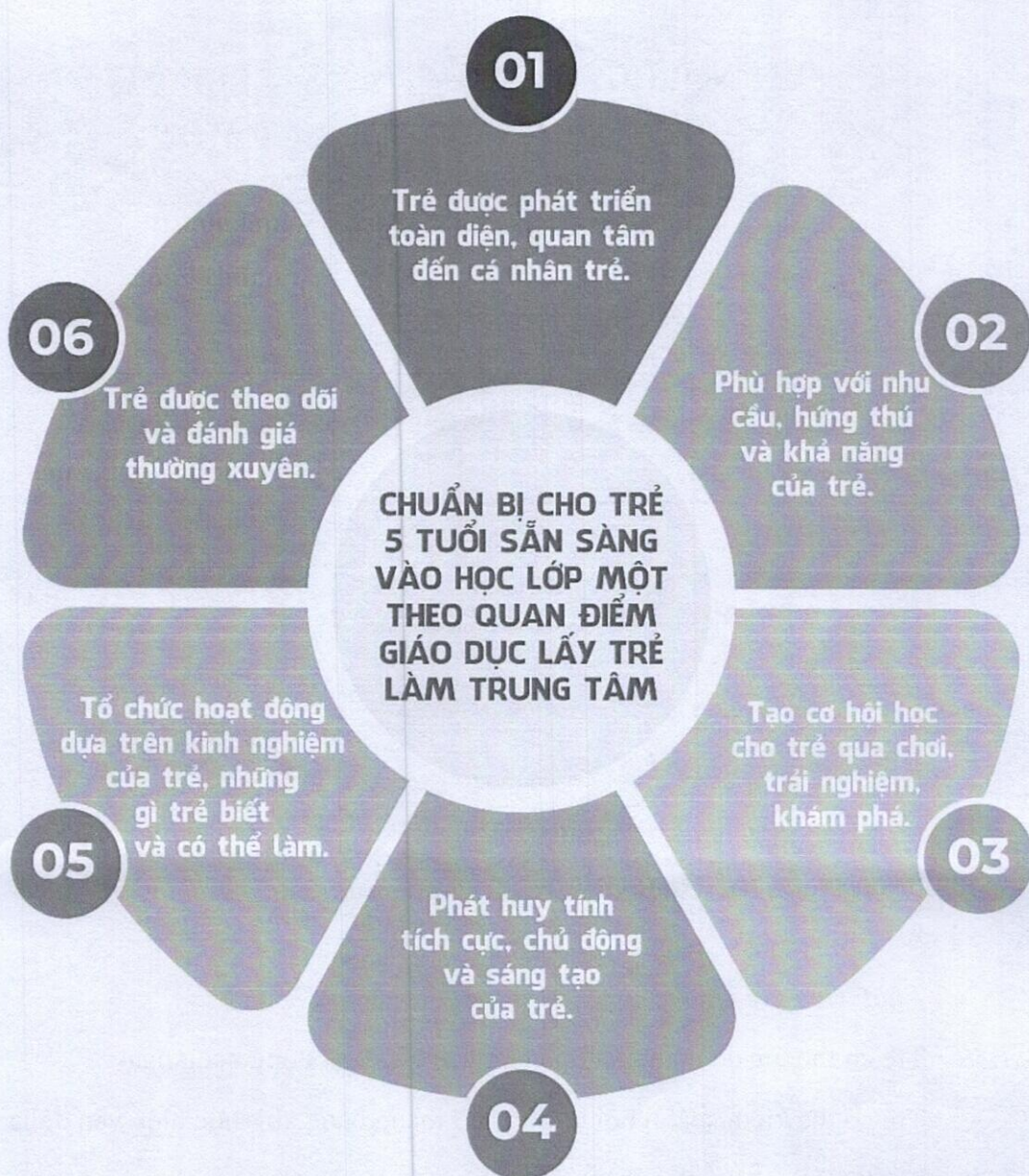
Quan điểm tích hợp trong giáo dục mầm non trong đó có việc chuẩn bị cho trẻ 5 tuổi sẵn sàng vào học lớp một cần được thể hiện ở một số điểm chủ yếu sau:

Sơ đồ 4. Chuẩn bị cho trẻ 5 tuổi sẵn sàng vào học lớp một theo quan điểm giáo dục tích hợp

4.2. Quan điểm giáo dục lấy trẻ làm trung tâm trong chuẩn bị cho trẻ 5 tuổi sẵn sàng vào học lớp một

Việc chuẩn bị cho trẻ 5 tuổi sẵn sàng vào học lớp một theo quan điểm lấy trẻ làm trung tâm được thể hiện khi lựa chọn nội dung giáo dục và tổ chức hoạt động giáo dục cho trẻ như sau:

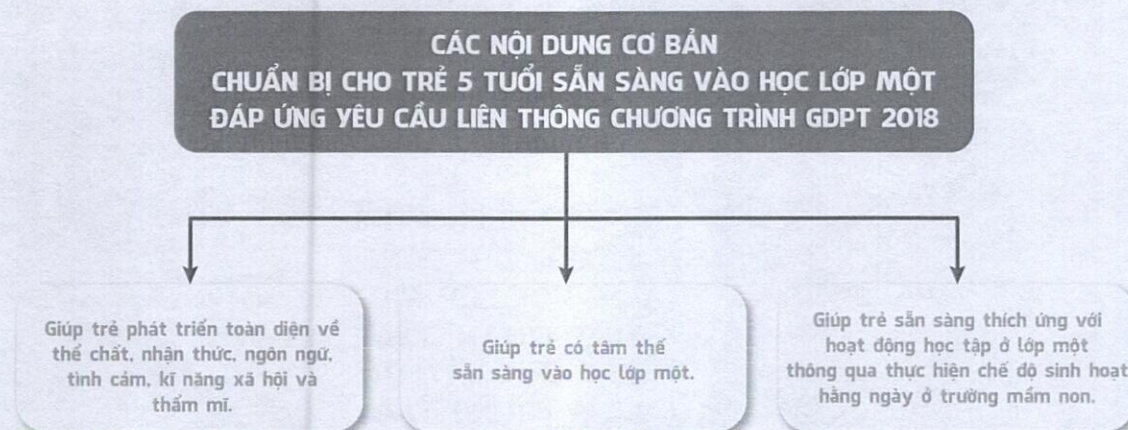
Sơ đồ 5. Chuẩn bị cho trẻ 5 tuổi sẵn sàng vào học lớp một theo quan điểm giáo dục lấy trẻ làm trung tâm

5. Liên thông Chương trình giáo dục phổ thông 2018

6. Phối kết hợp thống nhất giữa nhà trường và gia đình trong việc chuẩn bị cho trẻ 5 tuổi sẵn sàng vào học lớp một

Việc chuẩn bị cho trẻ 5 tuổi sẵn sàng vào học lớp một là trách nhiệm của nhà trường, giáo viên và gia đình, trong đó nhà trường có vai trò nòng cốt, giáo viên là chủ đạo, gia đình là phối hợp. Các bên cần duy trì mối quan hệ thống nhất, phối hợp chặt chẽ, thường xuyên, toàn diện nhằm chuẩn bị cho trẻ 5 tuổi sẵn sàng vào học lớp một có hiệu quả nhất.

III – NỘI DUNG CHUẨN BỊ CHO TRẺ 5 TUỔI SẴN SÀNG VÀO HỌC LỚP MỘT

Sơ đồ 7. Nội dung chuẩn bị cho trẻ 5 tuổi sẵn sàng vào học lớp một đáp ứng yêu cầu liên thông Chương trình giáo dục phổ thông 2018 (lớp một Tiểu học)

1. Giúp trẻ phát triển toàn diện về thể chất, nhận thức, ngôn ngữ, tình cảm, kĩ năng xã hội và thẩm mỹ

1.1. Phát triển thể chất

- Trẻ có thể lực để tham gia tích cực vào các hoạt động hằng ngày.
- Trẻ có thể kiểm soát, phối hợp và giữ thăng bằng khi thực hiện vận động.
- Trẻ biết và có thể thực hành vệ sinh, dinh dưỡng.
- Trẻ thể hiện trách nhiệm giữ an toàn cho bản thân, người khác.

1.2. Phát triển nhận thức

- Trẻ thể hiện hiểu biết và thực hiện hành động liên quan đến số, đếm và đo.
- Trẻ xác định hình dạng, quy tắc sắp xếp, định hướng trong không gian và thời gian.
- Trẻ thể hiện hiểu biết và thực hiện hành động khám phá khoa học.
- Trẻ thể hiện sự hiểu biết và thực hiện hành động phù hợp với một số thiết bị công nghệ.
- Trẻ có tư duy phản biện, bước đầu có kĩ năng giải quyết vấn đề trong hoạt động nhận thức.

1.3. Phát triển ngôn ngữ và giao tiếp

- Trẻ sử dụng ngôn ngữ trong giao tiếp.
- Trẻ thể hiện ngôn ngữ sáng tạo.
- Trẻ nhận biết về ngữ âm.
- Trẻ nhận biết và thể hiện hứng thú với việc “đọc”.
- Trẻ nhận biết và thể hiện hứng thú với việc “đọc”.

1.4. Phát triển tình cảm, kỹ năng xã hội

- Trẻ có thể nhận thức và thể hiện thái độ đối với bản thân.
- Trẻ có thể quản lý cảm xúc và thể hiện trách nhiệm với người khác.
- Trẻ hiểu và đáp lại cảm xúc của người khác.
- Trẻ ứng xử phù hợp trong mối quan hệ với người khác và môi trường.
- Trẻ thể hiện sự trung thực trong giao tiếp và ứng xử với người khác.

1.5. Phát triển thẩm mỹ (nghệ thuật và sáng tạo)

- Trẻ thể hiện khả năng cảm thụ cái đẹp trong thiên nhiên, nghệ thuật và cuộc sống.
- Trẻ sử dụng nghệ thuật để thể hiện sự sáng tạo của bản thân.

2. Giúp trẻ có tâm thế sẵn sàng vào học lớp một

- Lòng mong muốn đi học: Khi tham gia vào một hoạt động mới, một môi trường mới, nếu có tâm trạng háo hức, mong chờ, trẻ sẽ tiếp nhận cái mới dễ dàng hơn, sẵn sàng vượt qua khó khăn để đạt được các yêu cầu.
- Lòng mong muốn được trở thành học sinh lớp một, được học tập ở trường tiểu học.
- Có hứng thú nhận thức lâu bền, có khả năng tập trung chú ý khi tham gia các hoạt động nhận thức.
- Trẻ có tinh thần ham học hỏi và chủ động, hợp tác tham gia các hoạt động.

3. Giúp trẻ sẵn sàng thích ứng với hoạt động học tập ở lớp một thông qua thực hiện chế độ sinh hoạt hằng ngày ở trường mầm non

- Giúp trẻ tính tổ chức, tính kỉ luật, nề nếp, tính chủ động, sự tham gia tích cực, trách nhiệm hoàn thành nhiệm vụ trong việc tham gia các hoạt động trong chế độ sinh hoạt hằng ngày ở cơ sở giáo dục mầm non, có kĩ năng tham gia hoạt động nhóm, kĩ năng tự phục vụ....

- Giúp trẻ có vốn ngôn ngữ tiếng Việt thành thạo để lĩnh hội và thể hiện sản phẩm hoạt động.
- Chú ý rèn cho trẻ, đặc biệt là trẻ mẫu giáo lớn bước đầu được hình thành kiểu tư duy trừu tượng khi giải quyết các vấn đề, đặc biệt trong hoạt động “học”, hình thành ở trẻ tính chủ định trong quá trình tham gia.
- Tạo cho trẻ có cơ hội điều khiển bản thân, khả năng tập trung chú ý giải quyết vấn đề trong một khoảng thời gian theo yêu cầu.
- Dạy trẻ kỹ năng quan sát sự vật và hiện tượng xung quanh, biết định hướng đúng không gian, thời gian.

IV – TỔ CHỨC THỰC HIỆN CHUẨN BỊ CHO TRẺ 5 TUỔI SẴN SÀNG VÀO HỌC LỚP MỘT

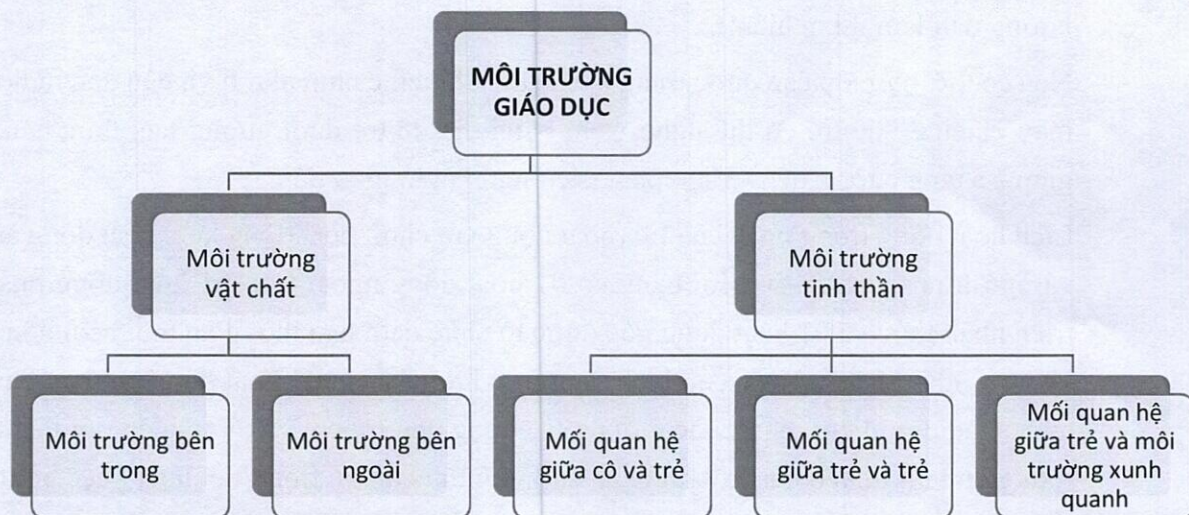
Chuẩn bị cho trẻ 5 tuổi sẵn sàng vào học lớp một được tổ chức thực hiện thông qua các phương pháp, hình thức tổ chức khác nhau, kết hợp với hoạt động xây dựng môi trường giáo dục phù hợp.

Xây dựng môi trường giáo dục chuẩn bị cho trẻ 5 tuổi sẵn sàng vào học lớp một

1. Vai trò của việc xây dựng môi trường giáo dục chuẩn bị cho trẻ 5 tuổi sẵn sàng vào học lớp một?

Việc chuẩn bị môi trường giáo dục bảo đảm đầy đủ các điều kiện, tạo cơ hội tốt cho trẻ trong thực hiện Chương trình Giáo dục mầm non đồng thời cũng có nghĩa sẽ giúp trẻ chuẩn bị tốt các nội dung sẵn sàng vào học lớp một.

2. Môi trường giáo dục bao gồm những yếu tố nào?

Sơ đồ 8. Các yếu tố của môi trường giáo dục

3. Xây dựng môi trường phát triển ngôn ngữ và giao tiếp cho trẻ

3.1. Môi trường vật chất trong lớp

- Các lớp học có đủ không gian để trẻ hoạt động, đảm bảo ánh sáng và an toàn cho trẻ.

- Các góc / khu vực hoạt động của trẻ được bố trí khoa học, thuận tiện, gọn gàng, đảm bảo các yêu cầu sư phạm, thẩm mỹ và thân thiện, phù hợp với trẻ.
- Góc sách truyện bố trí nơi yên tĩnh, tránh các góc ồn ào, nên đặt liền kề góc học tập, chú ý đảm bảo đủ ánh sáng, trang trí phù hợp, trải thảm và đặt ghế mềm để trẻ thoải mái khi xem / “đọc” sách.
- Bàn ghế dành cho trẻ cần có kích thước, màu sắc phù hợp đảm bảo yêu cầu về tư thế giúp trẻ ngồi xem / “đọc” sách.
- Phương tiện dạy học, đồ dùng, đồ chơi được bố trí hợp lí, khoa học; giá kệ chắc chắn, đúng quy cách, an toàn cho trẻ.

Lưu ý, tên bảng, nhãn dán,... được sử dụng là chữ cái tiếng Việt viết in hoa hoặc viết in thường, cỡ chữ phù hợp, dán chữ ở độ cao vừa đủ để trẻ dễ dàng nhìn thấy.

- Trang bị hệ thống sách, truyện tranh tiếng Việt có nội dung phù hợp với độ tuổi và Chương trình Giáo dục mầm non. Hình thức truyện tranh cần có màu sắc tươi sáng, hình vẽ đảm bảo yếu tố thẩm mỹ, giáo dục. Nên sử dụng các loại truyện tranh bìa cứng, khổ to, tranh minh hoạ mỹ thuật.
- Nếu có không gian có thể bố trí góc hoạt động cá nhân để trẻ có thể thực hiện các hoạt động sáng tạo hoặc giao tiếp theo nhóm nhỏ: có bàn, ghế, đồ dùng thủ công bày biện phù hợp, sinh động để khơi gợi hứng thú của trẻ, giúp trẻ thể hiện ý tưởng sáng tạo ở góc đọc sách. Hướng dẫn trẻ sưu tầm, làm các sách hướng dẫn bằng hình ảnh hoặc hình ảnh có kèm chữ (như hướng dẫn lắp ráp, hướng dẫn xây khu vui chơi, hướng dẫn làm thí nghiệm).
- Nếu có thể, mỗi lớp cần được trang bị các thiết bị nghe nhìn như ti vi, đầu đĩa, radio, máy chiếu,... để trẻ có thể nghe, xem băng đĩa để trẻ được tương tác, thực hành giúp trẻ tăng cường tiếng Việt, phát triển ngôn ngữ, giao tiếp.
- Lịch hoạt động trong ngày của trẻ (hoạt động vui chơi, hoạt động học, hoạt động ăn và ngủ trưa tại trường); Mỗi ngày có 01 hoạt động ngoài trời, 01 hoạt động phát triển nhận thức và 01 hoạt động góc được tổ chức đảm bảo thời gian mỗi hoạt động khoảng 30 - 35phút. Khuyến khích tăng thời lượng thêm 01 hoạt động chơi có chủ đích. Các thời điểm diễn ra hoạt động tác động đến trẻ em và được biến đổi thành thời gian tâm lí, kéo dài hay rút ngắn sự hứng thú của trẻ trong tiết học. Việc bố trí thời gian vui chơi, nghỉ ngơi và giải trí thích hợp sẽ tác động tích cực đến việc tập trung chú ý của trẻ hoặc hoạt động phát triển ngôn ngữ và giao tiếp.

3.2. Môi trường vật chất ngoài trời

- Nhà trường sử dụng và khai thác chữ viết tiếng Việt trong toàn bộ không gian ngoài lớp học nhằm tạo một môi trường tiếng Việt mọi lúc mọi nơi tạo cơ hội cho trẻ được

nhận biết và thực hành hằng ngày trong hoạt động ở cơ sở giáo dục mầm non để phát triển ngôn ngữ và giao tiếp.

- Hệ thống bảng biểu, thông báo, mô tả, chỉ dẫn được ghi bằng tiếng Việt kiểu chữ in kết hợp hình ảnh, kí hiệu để trẻ nhận biết. Đặc biệt là hệ thống chỉ dẫn lối thoát hiểm, nhà vệ sinh, các khu vui chơi, trải nghiệm cần có biển / bảng, thông báo rõ ràng bằng kí hiệu và chữ viết phù hợp, trong tầm mắt của trẻ.
- Cây trong sân trường và vườn được gắn bảng tên.
- Hệ thống đồ dùng đồ chơi, thiết bị, dụng cụ, vật liệu ngoài trời cần có gắn nhãn mác, biển báo bằng tiếng Việt.
- Các góc chơi vận động ngoài trời cũng cung cấp môi trường và nguyên liệu cho trẻ làm quen với chữ viết tích hợp khi trẻ chơi với cát, nước, sỏi, đá,... (xếp, vẽ, “viết” chữ cái bằng / thông qua chơi với cát, nước, sỏi...).
- Hành lang, lối đi, sân trường có thể được tận dụng để có môi trường chữ cái, chữ viết cùng với hình ảnh sinh động, ngộ nghĩnh giúp trẻ cảm nhận, tri giác thường xuyên, tự nhiên, thân thiện hằng ngày.
- Những trường mầm non đạt chuẩn về cơ sở vật chất cần thiết trang bị phòng thư viện chung cho trẻ. Chú ý xây dựng thư viện thân thiện, gần gũi phù hợp với trẻ. Khai thác sử dụng hiệu quả, hướng đến việc giúp trẻ phát triển ngôn ngữ và giao tiếp đáp ứng yêu cầu của Chương trình Giáo dục mầm non (trẻ đạt kết quả mong đợi theo độ tuổi – mẫu giáo 5 tuổi).

3.3. Tạo môi trường chữ viết phong phú ở trong lớp, ngoài trời

- Tạo cho trẻ được tiếp xúc nhiều với chữ viết mọi lúc, mọi nơi phù hợp, hiệu quả (dán nhãn tên cho các giá, kệ ở các góc, tên của trẻ trên các vật dụng, gắn tên cho các cây cối, đồ dùng, đồ chơi ở cả trong và ngoài lớp học,...).
- Tạo góc sách, một “thư viện” mini trong lớp học và tổ chức cho trẻ được hoạt động trong “thư viện” đó hằng ngày sẽ giúp trẻ có thói quen đọc sách, cùng lúc, bồi dưỡng tình yêu, sự ham mê đối với sách cho trẻ.
- Tạo cơ hội cho trẻ được thực hành mở sách, gấp sách, xem / “đọc” sách, tranh, sách khổ to, các sản phẩm của trẻ sau khi học (vở tập tô, vẽ; tranh vẽ của trẻ theo chủ đề...; trang thiết bị, đồ dùng, đồ chơi để phục vụ cho hoạt động phát triển ngôn ngữ: thẻ từ, bảng chữ cái tiếng Việt, băng đài, cassette,...).

3.4. Tạo môi trường xã hội tích cực

- Chú ý tạo dựng một môi trường xã hội giao lưu ngôn ngữ tích cực trong và ngoài lớp học để trẻ được tắm mình trong bầu không khí ngôn ngữ - văn hoá, giúp trẻ phát triển ngôn ngữ và giao tiếp.

- Thống nhất cán bộ quản lí, giáo viên, cha mẹ của trẻ trong việc sử dụng ngôn ngữ và giao tiếp với trẻ đúng mực, ngôn ngữ giàu cảm xúc tích cực,...
- Giáo viên sử dụng ngôn ngữ và giao tiếp với trẻ cần chú ý nói đầy đủ câu, ngắn gọn, rõ ràng, đúng chuẩn mực trong giao tiếp và làm gương, rèn luyện cho trẻ hằng ngày.
- Giáo viên phối hợp cha mẹ quan tâm trẻ; tạo môi trường giao lưu ngôn ngữ tích cực.
- Tích cực thường xuyên cho trẻ nghe - nói, trò chuyện với trẻ và khuyến khích trẻ nói thường xuyên trong các hoạt động ở lớp hằng ngày.
- Khi trẻ có khó khăn hay có tâm lí ngập ngừng, nhút nhát, cần khích lệ, hỗ trợ, động viên để trẻ tích cực, tự tin, chủ động trò chuyện với giáo viên và các bạn.
- Cần tạo ra môi trường giao tiếp thường xuyên giữa trẻ với trẻ, giữa trẻ với giáo viên, cha mẹ của trẻ và giữa trẻ với mọi người xung quanh. Khi giao tiếp với trẻ, chú ý đến giọng nói và thái độ giúp trẻ cảm thấy an toàn, được khích lệ để trẻ tự tin hơn.

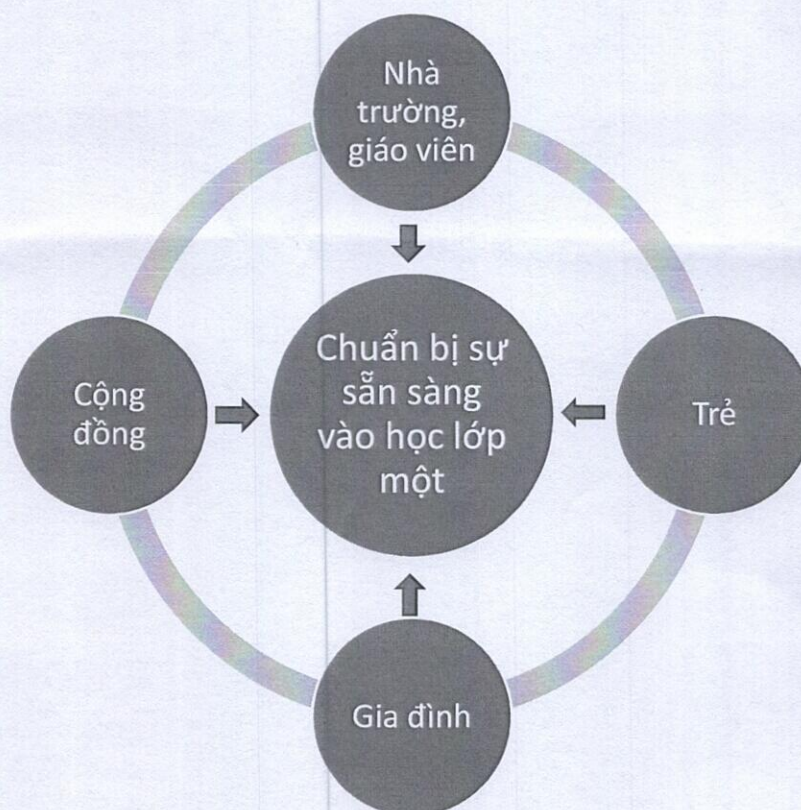
Phương pháp, hình thức chuẩn bị cho trẻ sẵn sàng vào học lớp một

Việc chuẩn bị cho trẻ sẵn sàng vào học lớp một cần phải thực hiện các phương pháp, hình thức sau đây:

Phương pháp	• Linh hoạt các phương pháp giáo dục khác nhau. • Chú trọng phương pháp thực hành, trải nghiệm thông qua đa dạng hình thức giáo dục.
Hình thức	Đa dạng các hình thức chuẩn bị cho trẻ sẵn sàng vào lớp một: • Trong cơ sở Giáo dục mầm non, nhóm, lớp; • Tiếp cận nhóm lớn, nhóm nhỏ, cá nhân; • Thông qua các hoạt động giáo dục và các hoạt động trong chế độ sinh hoạt hằng ngày; • Phối hợp với cha mẹ của trẻ

V – CÁC LỰC LƯỢNG THAM GIA VÀO VIỆC CHUẨN BỊ CHO TRẺ SẴN SÀNG VÀO HỌC LỚP MỘT

Các lực lượng tham gia việc chuẩn bị cho trẻ 5 tuổi sẵn sàng vào học lớp một tiểu học bao gồm trẻ em, gia đình / người chăm sóc trẻ, nhà trường / giáo viên, và cộng đồng; giữa các lực lượng này có mối quan hệ tương hỗ, tác động qua lại với nhau giúp việc chuẩn bị cho trẻ 5 tuổi sẵn sàng vào học lớp một được tốt nhất. Điều này được mô tả ở sơ đồ dưới đây:

*Sơ đồ 9. Các lực lượng tham gia việc chuẩn bị
cho trẻ 5 tuổi sẵn sàng vào học lớp một*